

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

17 Vtrùm licitum semper sit in mutuo pacisci vt res restituatur in eadem mensura, etiamsi pretium eius tempore restitutionis creuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Potest lege
statui, ut
percipiat
fructus pi-
gnoris.

vt suppono. Vnde gener in hoc casu non potest obligare focerum, vt solet ei illos fructus concedat, aut vt nouum contractum, quo illos possit percipere donec dos soluatur, secum inuat. Posset tamen lege constitui, vt etiam in hoc casu gener ad onera matrimonij sustinenda possit percipere fructus pignoris, donec dos soluatur: imò vt possit petere à focerò pensionem annuam, donec dotem soluerit; idque non tantum ratione interesse, sed etiam tamquam pretium onerum matrimonij. hoc enim æquitati est consentaneum, & pertinet ad Reipubl. bonam ordinationem & tranquillitatem.

143 Tertiò sequitur, Viduam non posse soluto matrimonio percipere fructus pignoris, ei pro securitate dotis assignati; nisi ratione lucri cessantis vel damni emergentis; quia tale pignus non solet dari nisi ad securitatem. Contrarium tamen tenent multi DD. Bañes q. 78. a. 2. sub finem. Petrus Arragon. ibidem, Lopez, & quidam alij. vnde sententia illa non est improbabilis. Sed puto spectandam consuetudinem, vel mentem oppignerantis.

DUBITATIO XVII.

Vtrum licitum semper sit in mutuo pacisci, ut res restituatur in eadem mensura, etiamsi pretium eius, tempore restitutionis creuerit.

VT si mutues mihi 10. modios tritici, valentes nunc 20. aureis, Vtrum possis exigere totidem modios, etiamsi pretium crescat ad 25. aureos.

144 Sotus lib. 6. q. 1. artic. 2. putat in mutuo semper posse exigi eandem mensuram, seu idem pondus rerum. ratio ipsius est, quia in mutuo spectatur proportio seu æqualitas corporum, quæ permittantur, non pretiorum. si enim pretiorum æqualitas spectaretur, esset potius emptio & venditio, quam mutuum. Sed vtendum distinctione. vnde

145 Si dubium
an prius
minoris
valeat.

Dico Primò, Si sit dubium vtrum res tempore restitutionis valebit prius an minoris, potest mutuator exigere parem mensuram rei æquè in se bona, eamque suo tempore accipere, etiamsi interim pretium eius valde creuerit. Ratio est, quia tunc par est vtriusque conditio, sicut enim mutuator potest lucrari, ita & amittere. vnde si lucretur, non prouenit id ex obligatione mutui; (quasi illud lucrum supra sortem exigatur ex pacto) sed per accidens, & casu fortuito, eò quòd res tempore redditionis facta sit maioris æstimationis. In casu vera est sententia Soti.

146 Si certum
valituram
minoris.

Dico Secundò, Si certum sit, vel saltem probabile, rem valituram minoris, potest mutuator maiorem quam dederit mensuram exigere, (prout id magis vel minus certum fuerit) vt fiat æqualitas, idque siue rem illam esset nunc venditurus aut in familia consumpturus, siue seruaturus. Probat; quia qui dat mutuum, potest spectare in re sua non solum naturalem bonitatem, sed etiam pretium; & exigere vt restituatur æquale non solum bonitate, sed etiam pretio. si enim in omnibus aliis contractibus potest exigi æquale in pretio; cur non etiam in mutuo? ergo si tibi mutuo 10. modios dum valent 25. aureis, possum pacisci, vt re-

stituas mihi 12. modios & dimidium, si tempore restitutionis singuli modij non valebunt nisi duobus aureis; quia illi duodecim cum dimidio æquales erunt æstimatione meis decem.

Dico, Si tempore restitutionis non valebunt nisi duobus; quia non possum te obligare, vt ad illud tempus differas restitutionem; possum tamen obligare vt non differas vltra certum terminum, & intra illum soluas, ea mensura, quæ adæquet pretium mensuræ, quam tibi nunc trado.

Dices, Iste contractus non est mutui, sed venditionis frumenti tui & emptionis alterius: nam implicite exigis pretium frumenti tui, (quod est 25. aureorum) & emis frumentum alterius, tibi suo tempore reddendum.

Sed contra, Si esset contractus emptionis & venditionis, non possem exigere vt reddas mihi rem eiusdem speciei. si enim pretium frumenti mei est 25. aureorum, debeo illo in venditione esse contentus: nec possum vterius obligare emptorem vt vendat mihi vicissim frumentum vsque ad illam summam, pretio tempore traditionis currente: hæc enim obligatio exigeretur supra iustum pretium. Est igitur formalis contractus mutui, etsi implicite venditionem & emptionem contineat.

Dices, Si rem illam eras seruaturus in illud vsque tempus, quo minoris erat valitura, non censebitur tibi plus nunc valere, quam tunc valebit: ergo non potes nunc pro ea amplius exigere, quam tunc valebit. Quidam concedunt totum.

Sed neganda est consequentia; quia etsi toto eo tempore, quo manebas in proposito illam seruandi, non plus valeret; tamen hoc ipso, quo mutasti illud propositum, statuendo illam nunc alienare per mutuum, potes illam æstimare secundum præsentem valorem, quem modò habet, ac proinde huic æquale exigere.

Petes, Quid si in contractu non fuerit conuentum de restituenda maiore mensura, vel de exæquando pretio, sed tantum de restituendo mutuo; tenebiturne mutuatarius postea, cum pretium decreuerit, maiorem mensuram restituere? Petrus Nauarra l. 3. c. 2. n. 252. & sequentibus putat eum teneri. Primò, Quia alioquin non seruatur æqualitas pretiorum, quæ in ceteris omnibus permutationibus seruari solet. Secundò, Si mutuo tibi 100. aureos dum singuli valent 12. regalibus, & postea decrescat pretium eorum vsque ad 11. non satisfacis si mihi restituas idem pondus auri; sed maius dare debes: ergo similiter in alijs, vbi materia distinguitur à pretio. Hæc sententia est probabilis.

Contraria tamen videtur vsu recepta: quam tenet Sotus supra. ratio est; quia in mutuo ita vsu receptum est, vt mutuatarius non censetur obligatus, nisi ad reddendam rem similem specie, & parem bonitate & mensura; nisi ratione mutationis pretij aliter sit conuentum. hæc enim est conditio puri mutui, cui nulla implicite miscetur emptio aut venditio.

Ad Primum responderi potest, In mutuo nudo non spectari æqualitatem pretiorum, sed bonitatis naturalis & mensuræ, quamuis si mutuas velit, possit etiam habere rationem pretij: sed si non fecit, sibi imputet.

Ad Secundum: Alia est ratio nummorum, alia frumenti & rerum similibum. in nummis enim

147

148 Non refert, quòd eam non eras seruaturus.

149 Si non est conuentum de maiore mensura.

150 Non tenetur reddere maiorem.

151

non

non spectatur nisi pretium: unde non debet restitui nisi pretium æquale. in aliis rebus primario spectatur ipsa materia. nemo enim petit mutuum frumentum propter pretium frumenti, sed propter ipsum corpus & substantiam eius.

152 *Si valitura plus, non potes exigere mensuram parem.* Dico Tertio, Si certum est, vel probabilius, rem tempore traditionis valituram plus quam modò valeat, non potes ad parem mensuram reddendam obligare; sed tantum ad eam, quæ tunc temporis adæquabit pretium rei à te traditæ, vt si 10. modij, qui nunc valent 20. aureis, restituendi sint eo tempore, quo valebunt 25. non potes exigere vt restituantur 10. Ratio est, quia non potes pacisci vt aliquid reddatur ultra id quod æquualet rei tuæ. 10. autem modij tempore redditionis plus valebunt quam res tua, quam modò tradis. Excipe, nisi rem tuam vsque ad illud tempus constituisse seruare; tunc enim ratione lucri cessantis posses amplius exigere quam res valeat. hic tamen detrahenda esset æstimatione custodia vsque ad illud tempus faciendæ, & æstimatione periculi corruptionis; tantoque minus exigendum.

153 Aduerte tamen, Sotum supra & Molinam disput. 311. putare, non esse contra iustitiam, etiam si exigat in hoc casu parem mensuram; modò non obliget illum vt differat solutionem vsque ad illud tempus, sed solum obliget vt soluat dum mutuans repetet. Ratio est, quia tunc mutuarius sibi imputare debet quod expectauerit donec pretium creuit. hæc sententia etiam probabilis est, si non erat certum, pretium fore augendum; vel si mutuans constituerat rem seruare, aut erat adhuc anceps. alioquin si constabat pretium augendum, & constituerat non consumere aut alienare ante illud tempus, non video quo iure possit æqualem mensuram repetere: hoc enim est manifestè aliquid lucrari supra æstimationem fortis, ex pactione mutui.

154 *Potesse exigere mensuram parem, est probabile.* Dico Secundo, Si non ita permisceantur, non transfertur earum dominium in vsurarium; ac proinde numquam transfertur ex vi solutionis seu traditionis factæ ratione contractus mutui. Est communior sententia DD. D. Thomæ art. 3. Caiet. tom. 2. Opusc. 8. cap. 11. Medina q. 4. de vsura. §. Ad tertium principale. Soti lib. 6. q. 1. art. 4. Couarr. l. 3. variarum, cap. 3. n. 6. & aliorum. Ratio est, quia per illam solutionem mutuarius non intendit donare gratis, vt suppono, nec plus turis dare vsurario quam habeat, aut quam ei debeatur ratione mutationis; atqui ratione mutationis nihil debetur præter sortem: ergo non intendit transferre dominium, sed solum extemam traditionem facere, quæ necessaria est vt fidem suam liberet, & pecuniam mutuum impetret. confirmatur ex L. Numquam. 31. n. de acquir. rerum domin. vbi dicitur: Numquam nuda traditio dominium transfert, nisi præcesserit venditio, aut iusta aliqua causa. atqui hic non præcessit iusta causa, id est, iustus titulus: ergo. Adde, etiam si quis fateri veller, transferri dominium; hoc tamen est adeò debile, vt nullius sit momenti: quia tenetur sponte restituere propter iniuriam; & mutuarius retinet ius in re; sicut quando aliquid metu extortum est. de quo supra cap. 17. dub. 6.

DVBITATIO XVIII.

Vtrum dominium vsurarum transferatur in vsurarium.

155 *Sententia quorundam, transferri dominium.* Vlti putant vsurarium acquirere dominium vsurarum, (id est, earum rerum quas ratione mutui supra sortem accepit) siue illæ sint vsu consumptibiles, vt vinum, frumentum, pecunia; siue non, vt vestes, annuli. Ita docet Scotus in 4. d. 15. quæst. 2. art. 3. ad secundum. Palud. ibidem quæst. 2. art. 5. Nauarr. cap. 17. num. 265. Fundamentum præcipuum est, quia voluntas illa mutuarij, qua illas soluit, sufficiens est ad dominium transferendum: nam absolute voluntariè soluit; & solum inuoluntariè secundum quid. Sed contraria sententia est communior, pro qua

156 *Si miscantur.* Resp. & Dico Primo, Si res illæ nomine vsuræ acceptæ, ita miscantur rebus vsurarij similibus, vt non possint ab eis distingui, tunc earum dominium censetur translatum. est communis sententia DD. colligitur ex §. Si duorum. & 2. sequentibus. Instit. de rerum diuisione. & L. Si alieni. 78. n. de solutionibus, vbi dicitur, Si alieni inuisio vel inuito domino soluti sunt, manent eius, cuius fuerunt. si mixti essent, ita vt discerni non

possent, eius fieri qui accepit, in libris Casij scriptum est: ita vt actio domino cum eo, qui dedisset, furti competere. Valdè tamen credibile est, quamdiu cumulus iste extat, aliquo modo idem permanens, siue apud vsurarium, siue apud alium; cum, cuius res ibi permixta est, habere ius in re; vt ante alios omnes ei ex illo satisfiat: imò eum posse sibi ex illo occultè accipere, quantum è re sua ibi permixtum esse nouit. Ratio est, quia etsi quando misceo, v. g. frumentum alterius frumento meo, absque voluntate domini, acruus ille ex utroque resultans non fiat communis, ac proinde nec singula grana communicentur, sicut cum vtriusque consensu miscetur: tamen competit illi actio in rem, quamdiu acruus extat totus, vt habetur Instit. supra. quod est valdè consentaneum iuri naturali. cur enim, cum certò mihi constat rem meam esse huic permixtam, non possim mihi vindicare ex mixto illo, quantum de meo inest? Confirmatur ex L. Marcellus. 3. §. Pomponius. de rei vindicatione, vbi dicitur: Si quid quod eiusdem nature est, ita confusum & mixtum est, vt separari nequeat, pro parte vindicandum, vt puta meum argentum & tuum in massam redactum est.

158 *Non transferri dominium vsurarum.* Dico Secundo, Si non ita permisceantur, non transfertur earum dominium in vsurarium; ac proinde numquam transfertur ex vi solutionis seu traditionis factæ ratione contractus mutui. Est communior sententia DD. D. Thomæ art. 3. Caiet. tom. 2. Opusc. 8. cap. 11. Medina q. 4. de vsura. §. Ad tertium principale. Soti lib. 6. q. 1. art. 4. Couarr. l. 3. variarum, cap. 3. n. 6. & aliorum. Ratio est, quia per illam solutionem mutuarius non intendit donare gratis, vt suppono, nec plus turis dare vsurario quam habeat, aut quam ei debeatur ratione mutationis; atqui ratione mutationis nihil debetur præter sortem: ergo non intendit transferre dominium, sed solum extemam traditionem facere, quæ necessaria est vt fidem suam liberet, & pecuniam mutuum impetret. confirmatur ex L. Numquam. 31. n. de acquir. rerum domin. vbi dicitur: Numquam nuda traditio dominium transfert, nisi præcesserit venditio, aut iusta aliqua causa. atqui hic non præcessit iusta causa, id est, iustus titulus: ergo. Adde, etiam si quis fateri veller, transferri dominium; hoc tamen est adeò debile, vt nullius sit momenti: quia tenetur sponte restituere propter iniuriam; & mutuarius retinet ius in re; sicut quando aliquid metu extortum est. de quo supra cap. 17. dub. 6.

159 Hinc patet responsio ad fundamentum diuersæ sententiæ, illam voluntatem non esse sufficientem, non defectu voluntarij propriè, quia est absolute libera; sed quia per eam non est volitum vt ista vsuræ absolute cedant in dominium vsurarij, sed solum vt sint ipsius, quatenus ei debentur, non aliter.

160 *Si sit res fructifera, etiam fructus debent.* Ex his sequitur, si res nomine vsuræ accepta, sit fructifera, non solum rem illam, sed etiam fructus perceptos restituendos esse, vt docet D. Thomas supra. quod etiam admittunt illi, qui putant dominium vsurarum transferri in vsurarium. vide Couarruiam l. 3. variar. c. 3. num. 6.

161 *Res pecuniæ vsurariæ paria, est vsurarij.* Dico Tertio, Res tamen lucrifactæ pecunia vsuraria, statim ac ipsi traditæ fuerint, transeunt in ipsius dominium. est communis sententia DD. D. Thomæ art. 3. Adriani in 4. tract. de restitut. quæst.